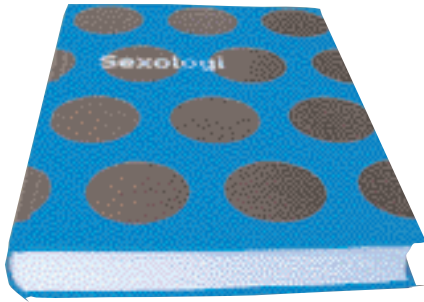

Nya böcker

Redaktör: Gun Berefelt, tel: 08-790 34 80, e-post: gun.berefelt@lakartidningen.se

Sexologi – ny utgåva av standardverk

Per Olov Lundberg, red. **Sexologi**. 2:a upplagan. 448 sidor. Stockholm: Liber AB, 2002. ISBN 91-47-05072-1.

Recensent: Göran Swedin, docent och överläkare inom området gynekologisk psykosomatik och sexologi, kvinnokliniken, Östersunds sjukhus.

II Klinisk sexologi har haft en märkligt svag ställning inom svensk hälso- och sjukvård. Bristen på akademiskt förankrad tradition har också visat sig vara i avsaknad av mer omfattande svensk litteratur i ämnet. Det var därför en pionjärgärning när PO Lundberg tillsammans med en lång rad medförfattare 1994 gav ut den första mer omfattande översikten i ämnet på svenska språket. Tidigare har Preben Hertofts danska standardverk »Klinisk sexologi«, Munksgaard, 1987, varit det som funnits att tillgå för en skandinavisk läsekrets.

Bok för läkare av alla specialiteter

När det gäller syftet med boken och dess tilltänkta målgrupp slogs redan i första utgåvan fast att den i första hand är avsedd att användas i läkarutbildningen och av färdiga läkare av olika specialiteter. Boken har en vällovlig målsättning att förutom medicinsk och biologisk kunskap också ge en bredare historisk, sociologisk och kulturell bakgrund till det komplexa fenomenet sexualitet. Författarna har alla en bred kompetens, de olika kapitlen är som regel väl dokumenterade med för tiden aktuella vetenskapliga referenser.

Tung text

Dock tyckte jag redan vid läsningen av den första utgåvan att språket i många kapitel var onödigt akademiskt, tungt och traditionellt, medicinskt läroboksmässigt även i de sociologiska, historiska och kulturella avsnitten. Vart blev lusten och glädjen av? Grunden för förståelsen av medicinska problem brukar

alltid vara illustrativa fallbeskrivningar. Därför var det anmärkningsvärt att sådana nästan helt saknades. En annan kritisk synpunkt då var att boken för en sexologiskt intresserad gynekolog hade alldeles för litet utrymme för behandlingsaspekterna av framför allt de vanliga sexuella störningarna. Där är den danska »Klinisk sexologi« föredömligt pedagogisk, detaljerad och lättfattlig, bl a med fotografiska illustrationer.

Lever inte upp till förväntningarna

Utifrån de här erfarenheterna och med tanke på allt som under det senaste decenniet aktualiserats och diskuterats angående sexualitet, både medicinskt och sociokulturellt, var det med stor förväntan jag såg fram emot den nya utgåvan av boken. Nyutgivningen motiveras enligt förordet av »att våra kunskaper ökat på en rad områden, framför allt när det gäller medikamentell behandling av sexuell oförmåga«. Antalet författare har utökats till 39 (fyra av de gamla har utgått och nio nya tillkommit), antalet kapitel har ökat från 40 till 45 och antalet sidor från 81 till 448.

Men tyvärr kan jag inte säga att mina förväntningar har infriats. Flertalet av kapitlen är till såväl språk som innehåll i stort sett oförändrade, med tillägg av en del nyare referenser. Fallbeskrivningar, som kunde ha levandegjort såväl text som behandlingsstrategier, saknas fortfarande, behandlingskapitlen med undantag för det nyskrivna om erektil dysfunktion är alltför översiktliga och rap-sodiska (endast ca 10 procent av sidantalet) för att kunna vara till tillräcklig hjälp för den kliniskt osäkra doktorn. De 17 sidorna om detaljerad och för icke-specialisten svärbegriplig neurofysiologisk undersökningsmetodik kunde med fördel ha kortats till några få, och det nyskrivna kapitlet om feromoner och sexualitet kunde ha utgått för betydligt mer angelägen klinisk och samhällslig sexualproblematik.

För lite om offren för sexuella övergrepp

Det är bra att ett av de svåraste av dessa, det som berör sexuella övergrepp, får belysning från flera håll, bl a den aktuella och delvis starkt kontroversiella om behandling av förövarna. Men vart har behandlingen av de drabbade tagit vägen? Det är idag ett folkhälsoproblem att uppskattningsvis 5–10 procent av den vuxna befolkningen, både kvinnor och män, har erfarenhet av sexuella övergrepp. De finns dolda inom alla medicinska specialiteter, är ofta både somatiskt och psykiatriskt multisymtomatiska och svårtolkade utifrån ett traditionellt medicinskt kunskapsperspektiv och kommer ofta att ytterligare traumatiseras i mötet

med en okänslig och oförstående sjukvårdsapparat. Här finns omfattande svensk forsknings- och behandlingserfarenhet att redovisa.

Viktig bok som bör revideras

Frågor till bokens historiker och sociologer: Var är belysningen av effekterna på den enskildes sexualitet, inte minst de ungas, av det senaste decenniets »moderniteter«, som marknadskrafternas allt råare exploatering och globalisering med spridning via satellit-TV och Internet av pornografi och prostitution, traficking och sexturism, liksom den tickande HIV-bomben (uppskattat antal HIV-positiva i Ryssland och de baltiska länderna är en miljon)? Hur mobiliserar vi motkrafter?

Därför är bokens kapitel om sexualundervisning viktigt. Det kändes antikerat redan i första upplagan och är tyvärr helt oförändrat. På både Skolverket och Folkhälsoinstitutet finns aktuell kunskap!

Något som också saknas i boken är en översikt över vilka faktiska utbildningsmöjligheter det finns i dag i klinisk sexologi, liksom vilka specialkliniker/mottagningar det finns att tillgå i landet för remittering/konsultation. Sammantaget ser jag fram mot en helt reviderad 3:e upplaga av »Sexologi« – boken fyller en viktig funktion!

»Läaketieteen termit« – finsk medicinsk terminologi

Den finskspråkiga läkarsammanslutningen i Finland, sällskapet Duodecim (namnet härstammar från att det grundades av tolv läkare), ger sedan 1992 ut en medicinsk terminologi över finska språket, »Läaketieteen termit«. Denna har nu kopplat ut i sin fjärde upplaga.

Boken innehåller två ordlistor, en engelsk-finsk och en svensk-finsk, vilket ökar dess värde för läkare i Sverige.